

Početna Stranica > ... > Vaša Prava > Temeljna Prava > Poslovanje I Ljudska Prava > Sweden

Poslovanje i ljudska prava

Sadržaj omogućio

Švedska

Švedska

1. Koju vrstu sudske zaštite mogu dobiti u vašoj zemlji kao žrtva povrede ljudskih prava povezane s poslovanjem? Uključuje li ta zaštita naknadu?

U Švedskoj nema razlike između povreda ljudskih prava povezanih s poslovanjem i drugih vrsta povreda ljudskih prava. U području poslovanja i ljudskih prava ne postoje posebni propisi. Pravna sredstva u okviru švedskog pravnog sustava u skladu su s međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima, čiji je Švedska potpisnik.

Sudska zaštita u slučaju povrede ljudskih prava zajamčena je Europskom konvencijom o ljudskim pravima, Poveljom Europske unije o temeljnim pravima i švedskim Ustavom.

Ako smatrate da su prekršena vaša ljudska prava, možete se obratiti različitim tijelima ovisno o tome što se dogodilo.

Možete zatražiti pokretanje sudskog postupka ili reviziju koju provodi švedsko tijelo za reviziju ili se žaliti nacionalnoj kontaktnoj točki.

Sudski postupci

U većini slučajeva vaš se predmet na ovaj ili onaj način može voditi pred sudom. Tužitelj može pokrenuti kazneni postupak za kazneno djelo. Ako tužitelj odluči da neće pokrenuti kazneni postupak, u nekim slučajevima to možete učiniti sami. U konačnici možete podnijeti zahtjev za naknadu štete protiv države.

U Švedskoj postoje tri vrste sudova:

- opći sudovi, koji obuhvaćaju okružne sudove (*tingsrätt*), žalbeni sudovi (*hovrätt*) i Vrhovni sud (*Högsta domstolen*)
- opći upravni sudovi, tj. upravni sudovi (*förvaltningsrätt*), žalbeni upravni sudovi (*kammarrätt*) i Vrhovni upravni sud (*Högsta förvaltningsdomstolen*)
- posebni sudovi koji odlučuju o sporovima u okviru različitih posebnih područja, kao što je radni sud (*Arbetsdomstolen*).

Zahtjev za revizijom koju provodi švedsko tijelo za reviziju

Različiti pravobranitelji provjeravaju poštovanje ljudskih prava.

Svatko tko smatra da je tijelo ili službenik u nadležnosti države ili općinskog sektora prema njemu pogrešno i nepravedno postupao može se žaliti pučkom pravobranitelju (*Justitieombudsmannen*). Pučki pravobranitelj nadzire primjenu zakona i drugih propisa u javnim djelatnostima.

Nadzor pučkog pravobranitelja u skladu s njegovim mandatom obuhvaća i „druge pojedince čije zaposlenje ili radni odnos uključuje izvršavanje javne ovlasti u mjeri u kojoj se odnosi na taj aspekt njihove djelatnosti” i „službenike i zaposlenike javnih poduzeća dok u ime tih poduzeća obavljaju djelatnosti u okviru kojih vlada izvršava odlučujući utjecaj putem posredništva ili poduzeća”.

Određene nadzorne funkcije obavlja i ministar pravosuđa (*justitiekanslern*), kojeg imenuje vlada. Dužnosti ministra pravosuđa uključuju razmatranje pritužbi i podmirivanje zahtjeva za naknadu štete upućenih državi.

Ured pučkog pravobranitelja za ravnopravnost (*diskrimineringsombudsmannen*) vladina je agencija odgovorna za praćenje usklađenosti sa Zakonom o diskriminaciji. Pučki pravobranitelj u prvostupanjskim presudama dužan je pokušati potaknuti pojedince da dobrovoljno poštuju zakone koje se na njih odnose. Međutim, pučki pravobranitelj može i pokrenuti sudski postupak u ime pojedinca koji na to pristane. Oni koji prekrše Zakon o diskriminaciji mogu biti proglašeni odgovornima za naknadu štete diskriminiranoj osobi.

Žalbe nacionalnoj kontaktnoj točki

U Smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća pruža se mogućnost da se o predmetu odlučuje putem nacionalnih kontaktnih točaka. Švedska nacionalna kontaktna točka primjer je trostrane suradnje države, poslovnog sektora i sindikatâ.

Državu predstavlja Ministarstvo vanjskih poslova koje saziva sastanke, a mogu biti pozvani i drugi vladini odjeli. Poslovni sektor predstavljaju Konfederacija švedskih poduzeća, Švedski trgovinski savez i Švedska federacija vlasnika poduzeća, a sindikate predstavljaju Švedska konfederacija sindikata, Švedska konfederacija strukovnih udruženja, Unionen, IF Metall i Švedsko udruženje diplomiranih inženjera. Budući da su smjernice dobrovoljne, nacionalna kontaktna točka nema mogućnost izricanja kazni. Glavna zadaća kontaktne točke jest potaknuti trgovačka društva na poštovanje smjernica i suradnju u rješavanju problema u pojedinačnim predmetima putem dijaloga i rasprava.

[Nacionalna kontaktna točka - Regeringen.se](http://Regeringen.se)

2. Postoje li posebna pravila za teške povrede ljudskih prava? Primjenjuju li se ta pravila na kaznena djela protiv okoliša ili ozbiljno izrabljivanje radne snage?

Ne postoje posebna pravila za teške povrede ljudskih prava na nacionalnoj ili međunarodnoj razini. Međutim, načelo proporcionalnosti doprinosi ocjenjivanju povreda ljudskih prava, uključujući težinu povrede. Sudska zaštita u slučaju povrede ljudskih prava zajamčena je Europskom konvencijom o ljudskim pravima, Poveljom Europske unije o temeljnim pravima i švedskim ustavom.

3. Žrtva sam povreda ljudskih prava zbog aktivnosti europskog transnacionalnog trgovačkog društva koje su počinjene izvan Europske unije. Imam li pristup sudovima u vašoj zemlji ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u? Koji su uvjeti za podnošenje zahtjeva zbog povrede mojih prava? Gdje mogu pronaći više informacija?

Uvjeti za pokretanje postupka pred švedskim sudom

Osnovni uvjet prema kojemu strani državljanin može pokrenuti sudski postupak pred švedskim sudom jest mogućnost utvrđivanja švedske nadležnosti, tj. potvrde da je švedski sud nadležan proglasiti tužbu dopuštenom. Mogućnosti za to razlikuju se u različitim slučajevima:

1. Ako je ljudska prava pojedinca prekršilo švedsko trgovačko društvo ili njegova podružnica u inozemstvu, postupak protiv predmetnog trgovačkog društva u načelu se uvijek može pokrenuti pred švedskim sudom.
2. Ako je povredu počinilo društvo kći sa sjedištem u trećoj zemlji (tj. izvan EU-a, Islanda, Norveške i Švicarske) koje je u švedskom vlasništvu ili pod nadzorom švedskih tijela, postupak protiv podružnice može se pokrenuti pred sudom u Švedskoj samo pod određenim uvjetima.
3. Ako je povredu počinilo društvo kći sa sjedištem u drugoj državi EU-a ili Islandu, Norveškoj ili Švicarskoj, koje je u švedskom vlasništvu ili pod nadzorom švedskih tijela, mogućnosti pokretanja postupka protiv podružnice pred sudom u Švedskoj ograničene su na iznimne situacije.

Opći uvjeti za švedsku nadležnost

Švedski sudovi moraju na vlastitu inicijativu ispitati imaju li nadležnost. Zahtjev je u švedskoj nadležnosti ako je švedski sud nadležan za rješavanje i donošenje presude o meritumu predmeta.

U slučajevima u kojima trgovačko društvo (tuženik) koje povređuje pravila ima domicil u državi članici EU-a, primjenjuje se Uredba Bruxelles I. Međutim, Uredba sadržava i niz pravila o nadležnosti čija primjena ne ovisi o tome gdje tuženik ima domicil. Ako tuženik ima domicil na Islandu, u Norveškoj ili Švicarskoj, Luganskom konvencijom utvrđuje se pitanje nadležnosti. Ako tuženik nema domicil unutar EU-a ili u zemlji potpisnici Luganske konvencije, pitanje nadležnosti utvrđuje se analognom primjenom pravila o sukobu nadležnosti iz poglavlja 10. švedskog Zakona o sudskom postupku, uzimajući u obzir da je dostupnost švedskog suda osnovni zahtjev na kojemu se temelji interes Švedske za pravosuđe.

Domicil pojedinca čija su prava povrijeđena u pravilu nije važan za primjenu Uredbe Bruxelles I. Međutim, u nekim slučajevima tužitelj mora imati domicil u državi članici ili se državi članici pripisuje okolnost koja je osnova za nadležnost.

Odlučujući čimbenik su okolnosti koje su osnova za nadležnost i moraju postojati u trenutku upućivanja predmeta sudu.

Mjerodavno pravo

Švedski sud koji primjenjuje švedsko međunarodno pravo određuje koje će se nacionalno pravo primjenjivati na zahtjev koji proizlazi iz kršenja prava i koji se vodi pred švedskim sudom. Općenito, to znači da se mora primjenjivati zakon zemlje u kojoj je došlo do povrede. Ako se povreda ljudskih prava nije dogodila u Švedskoj, zahtjev žrtve rijetko će biti podložan švedskom pravu. To se primjenjuje neovisno o tome je li pojedinac odlučio temeljiti svoj zahtjev na ugovornoj osnovi (ugovor o radu) ili izvanugovornoj osnovi (u nedostatku ugovora o radu). Glavni razlog za to jest nedostatna povezanost sa Švedskom.

Sadržaj stranog prava činjenično je pitanje na švedskim sudovima za razliku od švedskog prava. Stoga pojedinac koji svoj zahtjev temelji na stranom pravu mora iznijeti dokaze kojima to potkrepljuje, tj. u obliku izvave stručnjaka. To može dovesti do određenih troškova.

Čak i ako zahtjev podliježe stranom pravu, švedski sudovi mogu imati određeni prostor za primjenu švedskog prava ako je riječ o međunarodno obvezujućim pravilima ili ako je strano pravo protivno švedskom javnom redu. Međutim, takvi se hitni postupci primjenjuju vrlo rijetko. Dok se ne uspostavi sudska praksa, primjerice, Suda Europske unije i švedskih sudova, neće biti razjašnjeno i u kojoj mjeri zahtjev za naknadu štete koji se odnosi na kršenje ljudskih prava dovodi do primjene tih pravila izuzeća, primjerice kao rezultat nedostataka u zaštiti prava u zemlji u kojoj je nastala povreda.

Praktične mogućnosti pojedinca koje se odnose na pokretanje postupka pred švedskim sudom

Ako postoji švedska nadležnost i zaštićeno potraživanje koje se može izvršiti (npr. na temelju primjenjivog stranog prava), pristup švedskim sudovima relativno je dobar. Nadalje, pravne mogućnosti stranog državljanina da djeluje kao strana u švedskom sporu u načelu se mogu usporediti s pravnim mogućnostima švedskih državljana.

Ako bi strani državljanin nailazio na financijske ili druge praktične prepreke zbog dolaska na nadležni švedski sud, može se pretpostaviti da bi sud nastojao riješiti taj problem, npr. tako što bi dopustio da se osoba pojavi putem telefona ili videoveze.

Neki strani državljani koji nemaju domicil u Švedskoj i koji pokreću postupak protiv švedske pravne osobe na švedskom sudu moraju na zahtjev tuženika dati jamstvo za buduće pravne troškove tuženika. Strani državljani i pravne osobe koji su izuzeti od obveze davanja jamstva navedeni su u *Obavijesti o izuzećima za strane tužitelje u određenim postupcima od davanja jamstva za pravne troškove* od 15. svibnja 2014.

Mogućnosti stranog državljanina da osigura javna sredstva za sudske pristojbe i naknadu za pučkog pravobranitelja ograničene su, barem ako je riječ o građaninu treće zemlje. Najveća prilika za javno financiranje jest ako se zahtjev za naknadu štete predstavi kao pojedinačni zahtjev povezan s kaznenim predmetom.

Mogućnosti uspostavljanja privatnog financiranja inače uvelike ovise o osobnim financijskim i društvenim okolnostima stranog državljanina.

Više informacija

Memorandum Ministarstva vanjskih poslova koji se odnosi na mogućnost pojedinca da pokrene postupak protiv švedskog trgovačkog društva pred švedskim sudom zbog kršenja ljudskih prava koja su počinjena izvan Švedske. Mannheimer Swartling (2015.)

<https://docplayer.se/7222881-Promemoria-till-utrikesdepartementet.html>

Dodatne informacije i smjernice o pokretanju postupka pred sudom možete pronaći na <https://www.domstol.se/en/>

4. Mogu li pučki pravobranitelji, tijela za ravnopravnost ili nacionalne institucije za ljudska prava pružiti potporu žrtvama povreda ljudskih prava koje su počinile europske transnacionalne korporacije izvan Europske unije? Mogu li ta tijela istražiti moj predmet ako nisam građanin EU-a niti živim u EU-u? Postoje li u vašoj zemlji druge javne službe (kao što je inspektorat rada ili inspektorat za zaštitu okoliša) koje mogu istražiti moj predmet? Gdje mogu pronaći informacije o svojim pravima?

Vidjeti 1. pitanje.

Švedski institut za ljudska prava ne obrađuje pritužbe pojedinaca koje se odnose na kršenja ljudskih prava.

5. Određuje li vaša zemlja europskim transnacionalnim korporacijama obvezu uvođenja mehanizama za podnošenje pritužbi ili usluga mirenja za povrede koje su posljedica njihovih poslovnih aktivnosti? Primjenjuju li se te obveze i na povrede koje su nastupile izvan Europske unije? Tko je nadležan za praćenje tih aktivnosti u vašoj zemlji? Postoje li javna izvješća s informacijama o funkcioniranju tih sustava?

Mehanizmi pravne zaštite trgovačkih društava

Trgovačka društva dužna su osigurati da se njihovim aktivnostima ne krše ničija ljudska prava te pokušati pronaći odgovarajući način za poboljšanje situacije predmetnoj osobi ako je trgovačko društvo uzrokovalo ili pridonijelo kršenju prava ili je bilo s time povezano. Takva pravna zaštita može uključivati ispriku, osiguravanje financijske ili nefinancijske naknade ili nešto drugo oko čega su se dogovorili predmetna osoba i trgovačko društvo. Situacija je kompliciranija ako društvo nije pridonijelo negativnom učinku, nego je učinak izravno povezan s njegovom aktivnošću. U takvim slučajevima trebalo bi iskoristiti utjecaj društva za upravljanje negativnim učinkom ako ga društvo ima dovoljno.

Ne postoji standardni model prema kojem bi trgovačko društvo trebalo na najbolji način organizirati vlastite mehanizme za pritužbe i mehanizme pravne zaštite. Svako trgovačko društvo mora na temelju svojih posebnosti samo odlučiti što je prikladno.

Neka od mjerila:

- otvorenost – olakšati dijalog s onima na koje je utjecalo ponašanje trgovačkog društva
- pregovori i razgovori s predstavnicima zaposlenika često su dobra osnova za djelotvorne mjere u slučajevima koji se odnose na zaposlenike
- smjernice o tome kako osobe u trgovačkom društvu mogu unutar društva upozoriti na povredu dužnosti, kako popratiti to upozorenje i kako zaštititi osobe koje su na to upozorile

- sustav za rješavanje pritužbi u okviru kojeg bi se osobe izvan društva mogle izjasniti ako smatraju da je društvo negativno utjecalo na njih ili druge ili će negativno utjecati na njih skrenuo bi pozornost društva na taj problem na siguran i anonimn način.

Vlada je donijela novo zakonodavstvo o izvješćivanju o održivosti za velika trgovačka društva, koje ima ambicioznija rješenja od direktiva EU-a, kao i jasnije kriterije održivosti u Zakonu o javnoj nabavi te snažniju pravnu zaštitu za zviždače.

Novo zakonodavstvo o izvješćivanju o održivosti stupilo je na snagu u prosincu 2016., nakon čega su sva velika trgovačka društva s više od 250 zaposlenika postala obvezna provoditi izvješćivanje o održivosti. Osim informacija o učinku na okoliš, socijalnim uvjetima, jednakosti i prevenciji korupcije izvješća bi, ako je to potrebno za razumijevanje razvoja, položaja i rezultata trgovačkog društva, trebala sadržavati i informacije o mjerama kojima se osigurava poštovanje ljudskih prava, uključujući prava zaposlenika.

Švedski parlament u siječnju 2017. donio je i strogo zakonodavstvo o zaštiti zaposlenika koji upozore na tešku povredu dužnosti u okviru djelatnosti svojeg poslodavca („zviždači“). U skladu s tom posebnom zaštitom zaposlenici koji su žrtve odmazde poslodavaca imat će pravo na naknadu štete.

Javna izvješća

Poslovanje i ljudska prava: opipljivi nedostaci i propusti u švedskom pravu. Prijava Švedskoj agenciji za javno upravljanje. Enact Sustainable Strategies (Enact), društvo za poslovno savjetovanje specijalizirano za razvoj održivog poslovanja i odgovorno poduzetništvo.

[Poslovanje i ljudska prava: opipljivi nedostaci i propusti u švedskom pravu. Enact \(statskontoret.se\)](#)

6. Imam li posebna prava ako sam ranjiva žrtva koja traži zaštitu zbog povrede ljudskih prava koju je počinilo poduzeće? Imam li pristup pravnoj pomoći i pod kojim uvjetima? Koje će troškove pravna pomoć pokriti? Imam li pristup pravnoj pomoći pod istim uvjetima ako nisam građanin EU-a ili ne živim u EU-u?

Žrtve povreda ljudskih prava koja su počinila poduzeća nemaju posebna prava (vidjeti 1. pitanje).

Postoji mogućnost dobivanja pravne pomoći u skladu sa Zakonom o pravnoj pomoći (1996:1619). Sud ili tijelo za pravnu pomoć (*Rättshjälpsmyndigheten*) uvijek utvrđuju imate li pravo na pravnu pomoć.

Pravna pomoć obično se primjenjuje na privatne osobe, a ne na udruge, trgovačka društva ili slično. U iznimnim slučajevima trgovac ili posjed također može dobiti pravnu pomoć.

Vaša financijska sredstva temelje se na vašem izračunanom godišnjem prihodu prije oporezivanja. Oduzmite od 15 000 SEK do najviše 75 000 SEK za svako dijete čijim troškovima uzdržavanja pridonosite. Iznos se mora prilagoditi i ako imate imovinu ili dugove koji utječu na vašu sposobnost plaćanja. Kako biste dobili pravnu pomoć, vaša financijska sredstva ne smiju prelaziti 260 000 SEK/godišnje. Nakon što vam stigne obavijest da ste dobili pravnu pomoć, morate sami platiti dio troškova. Pravna pomoć za odrasle osobe nikad nije potpuno besplatna, a dio koji sami plaćate naziva se naknada za pravnu pomoć. Vaša naknada za pravnu pomoć nikad ne može biti veća od troškova pravne pomoći.

Pokriće troškova pravne zaštite vrsta je osiguranja koja je u većini slučajeva uključena u osiguranje doma i imovine, osiguranje doma i stanovanja i osiguranje doma za odmor. Pokriće troškova pravne zaštite znači da u okviru vašeg osiguranja možete platiti troškove pravnog stručnjaka ili odvjetnika. Uvjeti za pokriće troškova pravne zaštite mogu se razlikovati među osiguravajućim društvima, stoga je važno da provjerite uvjete osiguranja.

U odjeljku 35. Pravilnika o pravnoj pomoći (1997:404) utvrđuje se prema kojim stranim državljanima treba postupati na isti način kao i sa švedskim građanima u pitanjima povezanim s uvjetima za ostvarivanje prava na pravnu pomoć u skladu sa Zakonom o pravnoj pomoći.

■ Posljednji put ažurirano: 13/08/2025

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.